

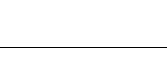
دیپلماسی

وزیر خارجه ترکیه؛ دولت جدید ایران را دولتی نتیجه‌گرا می‌دانیم

سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور روز دوشنبه در دیدار مولود چاووش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه با اشاره به این‌که توسعه روابط دو کشور به‌ویژه در حوزه مسائل تجاری و اقتصادی به نفع دو ملت است، گفت: ایران و ترکیه باید با نهایی کردن نقشه‌راه ارتقای همکاری‌ها که تدوین آن در دستور کار دو کشور است، آماده ارتقای روابط از سطح کنونی به همکاری‌های همه جانبه باشند. رئیس جمهور روابط نزدیک دو همسایه را به نفع صلح و ثبات در منطقه دانست و گفت؛ همکاری‌های منطقه‌ای دو کشور باید به همکاری در عرصه بین‌المللی تبدیل شود و این نوع تعاملات با توجه به جایگاه مهم دو کشور می‌تواند در معادلات جهانی مؤثر باشد. رئیس در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به نگاه جمهوری اسلامی درباره توانایی کشورهای منطقه برای حل مسائل خود بدون دخالت بیگانگان گفت؛ حضور بیگانگان جز ناامنی و تنش میان ملت‌ها و دولت‌های منطقه نتیجه‌ای ندارد؛ همچنان که بیست سال حضور آمریکا در افغانستان جز قتل و خونریزی و تخریب نتیجه‌ای نداشت و مشخص شد مشکلات افغانستان به دست مردم این کشور و با کمک همسایگان قابل حل است. رئیس جمهور همچنین با تأکید بر این‌که اقدامات داعش به زیان همه کشورهای منطقه است، گفت؛ داعش به اذعان مقامات آمریکایی ساخته آن‌هاست و طبیعتاً این جریان با فرمان آمریکایی‌ها حرکت و به صورت نیابتی در کشورهای مختلف قتل و خونریزی می‌کند. رئیس با بیان این‌که حضور این گروه تروریستی را در هر جای منطقه به زیان ملت‌ها می‌دانیم، گفت؛ مبارزه با تروریسم و جرایم سازمان یافته می‌تواند از محورهای همکاری تهران و آنکارا باشد و ایران برای ارتقای سطح همکاری در این زمینه آماده است. رئیس قوه مجریه همچنین با اشاره به سخنان وزیر خارجه ترکیه درباره همکاری مشترک با ایران برای ایجاد ثبات و توسعه روابط تجاری در منطقه قفقاز جنوبی گفت؛ جمهوری اسلامی ایران با جمهوری آذربایجان و ترکیه فراتر از رابطه همسایگی، پیوند عمیق و دیرینه اعتقادی و فرهنگی دارد و نباید اجازه دهیم برخی تحرکات بیگانه خدش‌ه‌ای در روابط ایجاد کند. مولود چاووش اوغلو نیز در این دیدار با تأکید بر این‌که کشورش به دنبال ایجاد شتاب در افزایش سطح روابط با جمهوری اسلامی ایران است، گفت؛ ترکیه دولت جدید ایران را دولتی نتیجه‌گرا می‌داند و مصمم است سطح همکاری‌ها با تهران را هر چه بیشتر افزایش دهد.

امیرعبداللهیان: موانع روابط تهران و آنکارا را برطرف می‌کنیم

نشست خبری مشترک حسین امیرعبداللهیان وزیر خارجه کشورمان و مولود چاووش اوغلو وزیر خارجه ترکیه ظهر دیروز در محل وزارت خارجه کشورمان برگزار شد. امیرعبداللهیان گفت؛ امیدواریم در سفری که اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه در آینده به ایران خواهد داشت بتوانیم نقشه‌راه همکاری‌های بلندمدت دو کشور را نهایی کنیم. وی ادامه داد: توافق کردیم که برسر مفاد نقشه راه همکاری‌های بلندمدت دو کشور، گفت‌وگوهای دیپلماتیک خود را شروع کنیم و امیدواریم در جریان سفر آینده و پیش‌روی اردوغان به تهران، این سند در حضور روسای جمهور دو کشور به امضا برسد. امیرعبداللهیان گفت؛ گفت‌وگوهای مفیدی در خصوص مسائل متنوع منطقه‌ای و بین‌المللی با یکدیگر داشتیم. تمرکز بر تحولات در افغانستان، ضرورت توسعه، ثبات، امنیت و آرامش در حوزه غرب آسیا و توجه به سیاست همسایگی دو کشور انجام شد و تأکید ما بر این بود که هر دو دولت مستقر در تهران و آنکارا، دولت‌های عمل‌گرایي هستیم و باید به سرعت هر گونه موانع احتمالی را که در مسیر مناسبات دو کشور وجود دارد، برطرف کنیم. وزیر خارجه تصریح کرد؛ همچنین در این جلسه به مکانیزم‌های مشترکی برای سرعت بخشیدن به همکاری‌های دو جانبه رسیدیم. در حوزه سرمایه‌گذاری‌های متقابل و فعالیت بخش خصوصی، ظرفیت‌های فراوانی در دو کشور وجود دارد. در عین حال موانع و مشکلات محدودی هم در مسیر تجار دو کشور مورد شناسایی قرار گرفت که نسبت به رفع آن توافق کردیم تا در اسرع وقت اقدام لازم به عمل آید.

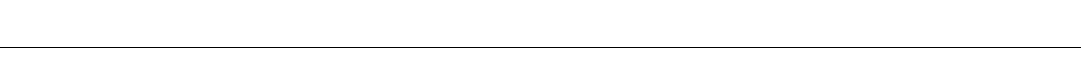
مولود چاووش اوغلو وزیر خارجه ترکیه که به دعوت همتای ایرانی خود به تهران سفر کرده، پیش از روز دوشنبه ۲۴ آبان با حضور در محل وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران مورد استقبال حسین امیرعبداللهیان قرار گرفت

عکس:

ایلنا

شبیه‌ساز هواپیمای «ایلوشین» در پایگاه هوایی شهید دوران افتتاح شد

شبیه‌ساز هواپیمای ترابری فوق‌سنگین ایلوشین با حضور امیر دریادار حبیب‌ا... سیاری، معاون هماهنگ‌کننده ارتش و امیر سرتیپ خلیان حمید واحدی، فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در پایگاه هوایی شهید دوران شیراز به بهره‌برداری رسید. به گزارش جام‌جم، دریادار سیاری در آیین افتتاح این شبیه‌ساز اظهار

احمد کاظمی، کارشناس مسائل قفقاز و اوراسیا در گفت‌وگو با جام‌جم:

انتظار ایران از ترکیه رعایت حسن همجواری است

فتاح غلامی

روزنامه‌نگار

ایران و ترکیه به‌واسطه تاریخ مشترکی که در طول سال‌های طولانی داشتند روابط پرفراز و نشیبی را طی کردند. تحلیل شما از نوع تعاملات سیاسی و اقتصادی ایران و ترکیه در طول سال‌های گذشته چیست؟

روابط ایران و ترکیه به‌عنوان دو کشور بزرگ اسلامی در منطقه غرب آسیا عموماً از ابعاد دو جانبه و ابعاد منطقه‌ای برخوردار است. مضاف بر این‌که این دو کشور دیدگاه‌های خاصی نسبت به روابط بین‌الملل دارند. برژنسکی، مشاور سابق امنیت ملی آمریکا یک تعبیری جالبی درباره ترکیه و ایران دارد.

وی می‌گوید: برای این‌که بشود در منطقه غرب آسیا بتوانیم طرح‌های غربی را جلو ببریم به ناچار باید شرایطی فراهم کرد که به نوعی ایران و ترکیه در مقابل همدیگر قرار بگیرند. ترکیه در مقابل امنیت ملل دارد و قدرت می‌تواند فرآیند ساز و جریان ساز در منطقه باشد. این بیان از این جهت مهم است که طی ۴۰۰سال گذشته روابط پایدار میان ایران و ترکیه بوده و مرزهای دو کشور از یک قدمت ۴۰۰ساله برخوردار است که در نوع خود بسیار قابل اهمیت است. طبیعتاً چنانچه تحولات سال‌های اخیر نشان می‌دهد دو کشور در بسیاری از زمینه‌ها، پیوندها و دیدگاه‌های مشترک دارند و در برخی زمینه‌ها هم اختلافات و رقابت‌هایی هم وجود دارد که برای رفع آن نیازمند مذاکره و گفت‌وگو هستیم.

در طول سال‌های همجواری میان دو کشور، ایران و ترکیه از چه زمینه‌های مشترکی برای این همراهی طولانی برخوردارند؟

یکی از زمینه‌های مهم و مشترک میان ایران و ترکیه، همکاری‌های اقتصادی است. دو کشور موقعیت ژئولیتیک ویژه‌ای دارند. ایران به‌عنوان نقطه اتصال ترکیه به خلیج فارس و اقیانوس هند و ترکیه به‌عنوان یکی از دروازه‌های ورودی ایران به اروپا از مزیت‌های فراوانی برای همکاری‌های ترانزیتی چه در قالب طرح‌های منطقه‌ای مثل دالان شمال و جنوب، دالان شرق و غرب، یا طرح یک کمربند و یک جاده برخوردارند.

به نظر من یک عزم جدی هم مشاهده می‌شود که به نوعی این همکاری‌ها را بتوانند توسعه دهند. چون الان در تحولات ترکیه شاهدیم در مجموعه اتفاقاتی که در روابط این کشور با اتحادیه اروپا پیش آمده و مذاکرات این دو مجموعه به بن‌بست رسیده و از دیگر بحران قیرس دوباره تشدید شده و همچنین اختلافاتی که ترکیه با کشورهای غربی درخصوص منابع گازی شرق مدیترانه دارند باعث شده این کشور با مبحث تحریم از سوی

ترکیه و رژیم صهیونیستی از سوی ژنرال ترکیه و دولت‌های لائیک این کشور دنبال می‌شد، شاهد بودیم که نفوذ امنیتی رژیم صهیونیستی در داخل ترکیه چه تبعاتی را ازجمله در زمینه انجام عملیات تروریستی در داخل ترکیه و حذف برخی از مخالفان خود نشان داد. در دوره حزب عدالت و توسعه و رویکردی که شخص اردوغان داشته تمایل به مخالفت با سیاست‌های اسرائیل به‌ویژه در فلسطین بیشتر نمود پیدا کرده اما آنچه مشخص است این که به نظر می‌رسد هم در داخل ترکیه و در سطح جهان اسلام این انتظار برسد شرایط برای بسط و گسترش روابط میان دو کشور بهبود قابل ملاحظه‌ای پیدا خواهد کرد. نگاهی که ایران در بحث همکاری‌های انرژی با ترکیه دارد این است که ترکیه در این محبت به همکاری‌ها در قالب دوجانبه نگاه نکند. ایران انتظار دارد با توجه به این‌که ترکیه سعی دارد خود را به‌عنوان هاب انرژی مطرح کند گاز ایران علاوه به ترکیه به کشورهای اروپایی هم صادر شود و این می‌تواند یک جهش خوبی در مناسبات اقتصادی میان ایران و ترکیه ایجاد کند.

به نظر می‌رسد ایجاد یک نقشه‌راه برای توسعه همکاری‌ها به توجّه به سفر آتی آقای اردوغان به ایران قبل از پایان سال جاری میلادی حائز اهمیت است

پیش برنامه‌ریزی شده‌است. به نظر می‌رسد اگر دو کشور بتوانند در طرح‌های کلانی که در زمینه ترانزیتی و انرژی دارند به توافقاتی خوبی برسند شرایط برای بسط و گسترش روابط میان دو کشور بهبود قابل ملاحظه‌ای پیدا خواهد کرد. نگاهی که ایران در بحث همکاری‌های انرژی با ترکیه دارد این است که ترکیه در این محبت به همکاری‌ها در قالب دوجانبه نگاه نکند. ایران انتظار دارد با توجه به این‌که ترکیه سعی دارد خود را به‌عنوان هاب انرژی مطرح کند گاز ایران علاوه به ترکیه به کشورهای اروپایی هم صادر شود و این می‌تواند یک جهش خوبی در مناسبات اقتصادی میان ایران و ترکیه ایجاد کند.

به نظر می‌رسد ایجاد یک نقشه‌راه برای توسعه همکاری‌ها به توجّه به سفر آتی آقای اردوغان به ایران قبل از پایان سال جاری میلادی حائز اهمیت است. در عین حال مباحث مهمی درخصوص روابط دو کشور در حوزه قفقاز، مسائل اعراب، افغانستان و همچنین برخی مباحث منطقه‌ای دیگر وجود دارد که به نوبه خود موضوعات مهمی است.

ترکیه در سال‌های اخیر در برخی مباحث منطقه‌ای چالش‌هایی با ایران داشت اما حداقل از منظر رسانه‌ای و تبلیغاتی دولت ترکیه و شخص آقای اردوغان خود را به‌عنوان مخالف رژیم صهیونیستی نشان داد. همکاری و همراهی ایران و ترکیه در خصوص مسائل مرتبط با مردم فلسطین و رژیم اشغالگر قدس تا چه اندازه می‌تواند در ایجاد یک سیاست مشترک میان دو کشور درمواجهه با اسرائیل مؤثر باشد؟

عموما در بسیاری از مباحث غرب آسیا ازجمله بحث حمایت از آرمان فلسطین، ایران و ترکیه موضع مشترکی دارند. ترکیه جزویکی از کشورهایی است که بیشتر از سایر کشورها تبعات مناسبات با رژیم صهیونیستی را تجربه کرده‌است. زمانی قبل از روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه، بسط مناسبات میان

کرد، نه تنها تمام خلیان‌های نیروی هوایی ارتش می‌توانند از این شبیه‌ساز (سیمیلاتور) استفاده کنند و آموزش‌های لازم را ببینند، بلکه امکان خدمات آموزش به خلبانان کشوری و نیروهای مسلح دیگر که این هواپیما را در اختیار داشته باشند هم وجود دارد. همچنین امیر واحدی ضمن تقدیر از تلاش‌گران عرصه صنایع دفاعی کشور،

از منظر دولت و همچنین رسانه‌های ترکیه و مردم این کشور تأثیرات مثبت خود را گذاشته است؟

اصولاً نگاه همگرایانه و حمایت از دولت‌های قانونی در ترکیه یکی از اصول سیاست خارجی ایران در قبال آنکارا بوده است. در جریان کودتای ۲۰۱۶ در ترکیه، ایران از دولت اردوغان حمایت کرد و مستندات فراوانی در این زمینه وجود دارد. برخی رسانه‌های ترکیه هم اعلام کردند که در مقطع کودتا، قابل اعتمادترین کشور برای ترکیه، ایران بود. جمهوری اسلامی از منظر همکاری‌های امنیتی و سیاسی برای تثبیت و استقرار دولت ترکیه و جلوگیری از موفقیت کودتاگران تلاش کرد. این مساله وقتی با اقدامات تاخیری آمریکا و عربستان سعودی که در آن مقطع داشته‌اند مقایسه می‌شود و حتی این کشورها از جریان مخالف دولت ترکیه حمایت‌هایی داشتند نشان می‌دهد ایران در روزهای سخت حزب عدالت و توسعه به‌عنوان یک شریک راهبردی و کشور دوست و قابل اعتماد برخورد کرده و این نقطه‌ای است که توجه به آن می‌تواند زمینه برخی از سوءتفاهم‌ها را در روابط میان ایران و ترکیه فراهم کند.

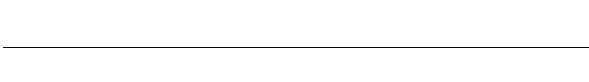
به دلیل همین نگاهی که ایران به ترکیه داشته، تهران هم انتظار دارد آنکارا نیز در تحولاتی مرتبط با مسائل منطقه ملاحظات ایران را در نظر بگیرد. یکی از این مباحث طرح‌هایی است که ترکیه در جنوب‌شرق این کشور در قالب سدسازی انجام می‌دهد. شاهد بودیم اخیراً سد ایل‌سو که یکی از بزرگ‌ترین سدهاست افتتاح شد. ایران معتقد است با توجه به این‌که دجله و فرات رودخانه‌های فرامرزی محسوب می‌شوند و هرگونه کاهش آب در این رودخانه‌ها بر وضعیت بیابان‌زایی در ایران و سوریه و عراق تأثیر می‌گذارد ترکیه هرگونه فعالیت خود در حوزه سدسازی را در قالب قواعد بین‌الملل و محیط‌زیست دنبال کند.

یکی از این قواعد، قاعده منع استفاده خسارت‌بار از محیط‌زیست است که قاعده الزام‌آوری است و کشورهای بالادستی نباید به صورتی از آن رودخانه‌های فرامرزی استفاده کنند که باعث آسیب‌های شدید زیست‌محیطی در کشورهای پایین‌دست شود. یا همان طور که در کنوانسیون ۱۹۹۷ سازمان ملل درباره رودخانه فرامرزی آمده استفاده کشور بالادست از رودخانه‌های فرامرزی باید منصفانه باشد. کم‌این‌که در بحث ساخت دیوار مرزی در مرز ایران و ترکیه به علت تبعات زیست‌محیطی ایران انتظار دارد که ترکیه به دلیل حسن‌همجواری پاسخ متقابلی بدهد.

یکی از موضوعات چالش‌برانگیز میان ایران و ترکیه موضوع سوریه است. فکر می‌کنید این دو کشور می‌توانند درباره مساله سوریه به تفاهم برسند؟

روند اجلاس آستانه میان ایران و ترکیه و روسیه نشان می‌دهد این نوع تعاملات میان کشورها موفق بوده‌است. بسیاری از مشکلات و اختلافاتی که ترکیه با روسیه و ایران در سوریه داشت با توجه به برگزاری چند اجلاس راهکارهای مسالمت‌آمیز خود را پیدا کرده‌است. الان یکی از محدود مسائل باقیمانده تجمع تروریست‌ها در ادلب است. ترک‌ها از این‌که عملیات آزادسازی در ادلب موجب گسیل تروریست‌ها به سمت ترکیه شود نگرانند. با توجه به این‌که مقامات ترکیه پیش از این

خطاب به مهندسان و رزمندگان خط علمی و جهاد خودکفایی نیروی هوایی ارتش گفت؛ تیرماه ۹۹ نیروی هوایی ارتش از طراحی و ساخت بزرگ‌ترین شبیه‌ساز پروازی هواپیمای ترابری ایلوشین ۷۶ که توسط کارشناسان و نخبگان سازمان تحقیقات و خودکفایی با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان انجام شده بود، رونمایی کرد.

بارها از نفوذ خود در میان گروه‌های مستقر در ادلب خبر داده بودند این انتظار وجود دارد که ترکیه بتواند با نفوذی که در بین این گروه‌ها دارد به نوعی موجبات آزادسازی ادلب را فراهم کند تا این مساله به درگیری و رویارویی منجر نشود.

انتظار این است که بحث حاکمیت و تمامیت ارضی سوریه یک خط قرمز برای ایران و کشورهای منطقه‌است. با توجه به این‌که الان شاهدیم بسیاری از کشورهای عربی که تا چند سال پیش از جریان تروریست‌های تکفیری در سوریه حمایت می‌کردند امروز مجبور شدند که در مواضع خود تغییر ایجاد کنند و بحث بازگشت سوریه به اتحادیه عرب در اجلاس آتی سران عرب در الجزایر مطرح شده است. اینها نشان می‌دهد که ترکیه نمی‌تواند خارج از فرآیند برگشت‌ناپذیری که در سوریه ایجاد شده و پیروزی جریان محور مقاومت رقم خورده، اقدامی انجام دهد. مسائل باقیمانده میان ترکیه و روسیه و ایران هم در قالب روند آستانه قابل حل‌وفصل است.

آیا روند مذاکرات ایران و ترکیه می‌تواند به موضوع اختلافات میان تهران و وکو کشیده شود؟ در ماجراهای اخیر، ترکیه از آذربایجان حمایت کرد.

در مورد مسائل اخیر قفقاز و اساساً تغییر و تحولاتی که در پروژه جنگ ۴۴ روزه در قفقاز میان آذربایجان و ارمنستان اتفاق افتاد، ایران یک تأکید مشخصی را در پیش گرفت و همسوا با رسالت تاریخی خود در پیوند با قفقاز به‌عنوان کشوری که در قفقاز نقش کشوری میزبان و منادی صلح و ثبات را ایفا کرده این خط شفاف و روشن را دنبال کرده است و الان هم بر این نکته تأکید دارد که تمام طرح‌ها در قفقاز و اختلافات میان آذربایجان و ارمنستان باید به حل پایدار و صلح پایدار منجر شود. نه این‌که یک مشکل با مشکل دیگری در منطقه جایگزین شود.

ایران معتقد است همه اراضی اشغالی جمهوری آذربایجان ازجمله قره‌باغ آزاد شود اما این معادلات نباید منجر به پیگیری یک سری پروژه‌هایی که به نظر می‌رسد مبتنی بر ترومات تاریخی و اهداف جعلی ژئولیتیک در منطقه است باشد. ایران معتقد است همان‌طور که ایران ۲۵ سال و اردوچان چند ماه پیش و آقای الهام علی‌اف چند وقت پیش مطرح کرده‌اند بهترین مدل برای همکاری‌های قفقاز مدل همکاری ۳+۳ است. یعنی سه کشور قفقاز هم‌راه سه کشور همسایه قفقاز در زمینه‌های مختلف با هم تعامل داشته باشند. به نظر می‌رسد که در سفر اخیر آقای چاوش اوغلو، وزیر خارجه ترکیه به ایران این موضوع هم بررسی شده است. البته ایران معتقد است که اعتقاد به همکاری مدل ۳+۳ باید فراتر از سیاست‌های اعلامی باشد و در عمل هم باید این سیاست‌های پیگیری شود. ما از یک طرف نمی‌توانیم به نوعی دنبال تغییر آرایش ژئولیتیک در منطقه قفقاز باشیم و سعی کنیم اختلافات خودمان را با ارمنستان به سایر کشورها تسری دهیم و از سوی دیگر صحبت از توافق بر سر همکاری مدل ۳+۳ داشته باشیم. به نظر می‌رسد تلاش ایران و ترکیه در این مسیر باید قرار بگیرد که مدل همکاری ۳+۳ به صورت عملی در منطقه برقرار شود.

سفر آقای چاوش اوغلو به تهران و همچنین سفر آتی آقای اردوغان به تهران با توجه به روابط میان دو کشور و همچنین موضوعات مورد بحث میان تهران و آنکارا در شرایط فعلی چقدر اهمیت دارد؟

اولاً دو کشور در بسیاری از مسائل منطقه مثل موضوعات مرتبط با عراق، افغانستان، استقرار طالبان و ... دیدگاه مشترکی دارند. درباره مساله افغانستان همان‌طور که در سفر اخیر وزیر خارجه طالبان به ترکیه از سوی مقامات این کشور مطرح شد بحث دیدگاه مشترک تهران و آنکارا بر لزوم تشکیل یک دولت فراگیر با مشارکت موثر همه گروه‌های قومی و مذهبی در افغانستان مورد تأکید ایران و ترکیه است. بحث تمامیت ارضی عراق یک اصل مهم از سوی ایران تلقی می‌شود و تهران معتقد است همه کشورها از هر اقدامی که به حاکمیت ملی عراق لطمه می‌زند باید خودداری کنند. طبیعتاً سفر آقای اردوغان به ایران ضمن این‌که به نوعی در جهت هماهنگی دیدگاه‌های دو کشور در پرونده‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است منته‌ا از بعد همکاری‌های اقتصادی چه موضوعات تجاری، ترانزیتی و انرژی از اولویت و دست‌ورزار بیشتری برخوردار است. به نظر می‌رسد در شرایط فعلی و کاهش شدید لیر در مقابل دلار دولت ترکیه بدترین وضعیت را از زمان روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه پیدا کرده است. بنابراین به نظر می‌رسد ترکیه در پی افزایش همکاری‌های اقتصادی با کشورهای منطقه به‌ویژه ایران است تا بتواند با تبعات بحران اقتصادی مقابله کند. از سوی دیگر توسعه روابط اقتصادی با ترکیه یکی از اولویت‌های ایران بوده. از این رو تدوین راهبردها و به نوعی بازنگری در روندهایی که از قبل بوده برای رسیدن به نقطه تعریف‌شده در مبادلات اقتصادی دو کشور یعنی رسیدن به تبادلات اقتصادی به بیش از ۳۰ میلیارد در سال به‌عنوان یکی از اهداف اصلی سفر آقای اردوغان به ایران خواهد بود.